

Цифрові рішення для розвитку інформаційної грамотності в сучасному освітньому середовищі

ОКСАНА ОВЧАРУК,

завідувачка відділом компаративістики інформаційно-освітніх інновацій,
Інститут цифровізації освіти НАПН України,
доктор педагогічних наук, професор

Анотація (короткий зміст презентації):

Розбудова української освіти у період війни є стратегічним завданням нашої держави. Втрати, яких зазнала освітня інфраструктура в Україні з початком повномасштабної російської агресії 24 лютого 2022 р., спричинили необхідність пошуку альтернативних шляхів здійснення навчання та поставили задачу створення та використання інформаційно-цифрового середовища у закладах загальної середньої освіти. За період карантину 2020-2022 рр. українські педагоги вже отримали значний досвід використання ІКТ та створили умови для дистанційного навчання у школах. Однак, питання утворення цілісного наповненого інформаційно-освітнього шкільного середовища все ще залишається невирішеним і потребує подальшого розв'язання. Потрібні нові цифрові рішення.

Сьогодні наші виступи ми присвячуємо питанням, пов'язаними з цифровими рішеннями для вчителів та учнів, які можна використати у класі, розповімо про думки вчителів щодо особливостей здійснення дистанційного навчання під час війни, познайомимо вас з досвідом формування критичного мислення учнів. Також ми поділимося інформацією про те, як використовують педагоги засоби ІКТ за кордоном та ознайомимо вас з новими інформаційними матеріалами, що будуть корисним для вчителів.

Отже, питання використання цифрових засобів і технологій в школі сьогодні стоїть дуже гостро. Вчителі змушені працювати в важких умовах. Сьогодні контекст здійснення освітнього процесу виглядає так:

- Посткарантинний період
- Широкомасштабне вторгнення РФ на територію України
- Втрата шкільної інфраструктури
- Вимушені переселення учнів та вчителів
- Освітні втрати

Що таке цифрові рішення в освіті?

Цифровізація - це впровадження в освітній процес на всіх рівнях сучасних ІКТ з метою розвитку у молоді навичок аналізу достовірності отримуваної інформації,

застосування критичного мислення, максимального використання в навчальних цілях різноманітного мультимедійного контенту. Синонімами цифровізації є - «цифрова трансформація», «оцифрування», «цифрова освіта».

Цифровізація це також комплексна робота над побудовою екосистеми цифрових рішень у сфері освіти та науки, включно зі створенням безпечного електронного освітнього середовища, забезпеченням необхідної цифрової інфраструктури закладів та установ освіти і науки, підвищення рівня цифрової грамотності учнів та вчителів.

Цифровізація освіти передбачає «трансформацію у цифровий формат усіх навчально-методичних матеріалів і створення на їх основі загальнодоступних баз знань, максимальну трансформацію освітнього процесу у глобальну мережу і використання для організації навчання мобільних і хмарних технологій та ШІ, застосування для управління навчальним процесом інтелектуальних систем, широке впровадження відкритих навчальних курсів».

- Цифрові рішення в освіті
- Цифрове управління освітніми процесами
- Екосистема та середовище, безпечне для всіх
- Онлайн навчання, дистанційне та змішане, персоналізоване навчання
- Цифрові підручники
- Цифрові освітні послуги (тестування, сертифікація, підвищення кваліфікації)

Інструменти для цифровізації освіти. Зупинимось на декількох прикладах цифрових рішень, які сьогодні є популярними у світі.

SELFIE — це онлайн-інструмент для самооцінювання стану цифровізації закладу освіти через анонімне опитування, в якому твердження та запитання базуються на опублікованій у 2015 році рамці цифрових компетентностей освітніх організацій DigCompOrg Європейської Комісії.

На жаль, багато шкіл України та світу досі не мають чіткої стратегії щодо цифровізації навчання. Школи часто не знають, які їхні сильні та слабкі сторони у використанні цифрових технологій, які форми та методи навчання цифрових навичок найбільш релевантні для вчителів та учнів, як слід розподіляти пріоритети в цифрових трансформаціях і відповідні інвестиції та фінансування.

На відміну від інших інструментів, SELFIE оцінює думки абсолютно всіх учасників освітнього процесу — керівників шкіл, вчителів та учнів. Це дозволяє отримати огляд на 360 градусів, чи ефективно використовують цифрові технології в

окремій школі, гімназії, коледжі або ЗПТО.

Інструмент не перевіряє знання чи навички опитаних, не порівнює заклади освіти між собою. Він надає можливість провести об'єктивне анонімне опитування учасників освітнього процесу та генерує зведений знеособлений інтерактивний звіт про стан цифровізації.

Вчені зазначають, що оцінка безпеки школи — це перший крок до створення оновленого комфортного середовища. Безпечне та дружнє до дитини цифрове освітнє середовище в закладах освіти об'єктивно затребуване викликами сьогодення з огляду на протидію COVID-19 а також в умовах військової агресії РФ, внаслідок якої учасники освітнього процесу втратили повноцінні можливості навчатись очно, змушені були перейти до повної або часткової форми дистанційного навчання.

Особливу увагу при розбудові сучасного цифрового освітнього середовища приділяють його безпеці та комфорту для учнів та вчителів. У листопаді 2021 р. Міністерство освіти і науки України анонсувало впровадження онлайн-інструменту для моніторингу рівня безпеки і комфорту закладів освіти (<https://www.pedrada.com.ua/article/2614-bezpechne-osvtn-seredovishche-zakladu-osvti>), що має стати частиною національної системи автоматизованого інформаційного комплексу освітнього менеджменту. Інструмент було розроблено за підтримки Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні.

Виступ розміщено на каналі YouTube Інституту цифровізації освіти НАПН України за покликанням: <https://www.youtube.com/watch?v=uedwIspcjNA>

ЦИФРОВІ РІШЕННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ В СУЧАСНОМУ ОСВІТЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Оксана Овчарук
завідувачка відділом компаративістики інформаційноосвітніх інновацій,
Інститут цифровізації освіти НАПН України,
доктор педагогічних наук, професор

Контекст здійснення освітнього процесу в Україні

- ▶ Посткарантинний період
- ▶ Широкомасштабне вторгнення РФ на територію України
- ▶ Втрата шкільної інфраструктури
- ▶ Вимушені переселення учнів та вчителів
- ▶ Освітні втрати

Цифрові рішення - що це?

- ▶ Цифровізація - це впровадження в освітній процес ІКТ з метою розвитку у молоді навичок аналізу достовірності отриманої інформації, застосування критичного мислення, максимального використання в навчальних цілях різноманітного мультимедійного контенту.
- ▶ «цифрова трансформація», «оцифрування», «цифрова освіта»

Цифровізація освіти

- ▶ трансформація у цифровий формат усіх навчально методичних матеріалів і створення на їх основі загальнодоступних баз знань
- ▶ максимальна трансформація освітнього процесу у глобальну мережу
- ▶ використання для організації навчання мобільних і хмарних технологій, а також ШІ
- ▶ застосування для управління навчальним процесом інтелектуальних систем
- ▶ широке впровадження відкритих навчальних курсів

Цифрові рішення в освіті

- Цифрове управління освітніми процесами
- Екосистема та середовище, безпечне для всіх
- Онлайн навчання, дистанційне та змішане, персоналізоване навчання
- Цифрові підручники
- Цифрові освітні послуги (тестування, сертифікація, підвищення кваліфікації)

Інструменти для цифровізації освіти

SELFIE — це онлайн-інструмент для самооцінювання стану цифровізації закладу освіти через анонімне опитування, в якому твердження та запитання базуються на опублікованій у 2015 році рамці цифрових компетентностей освітніх організацій DigCompOrg Європейської Комісії.

Інструмент самооцінювання цифрової компетентності вчителя (ІЦО НАПН України)

П'ять сфер
(категорій) цієї
компетентності

- інформація та цифрова грамотність,
- комунікація та співпраця,
- створення цифрового контенту,
- безпека,
- вирішення проблем

Рівні

- базовий користувач,
- незалежний користувач,
- професійний користувач

Як використовувати інструмент самооцінювання

Самооцінювання вчителя - є конструктивною стратегією для ефективного підвищення кваліфікації. Надання інструменту самооцінювання сприяє професійному зростанню вчителя шляхом: (1) впливу на визначення і здатності розпізнавати вчителем свій досвід майстерності у викладанні; (2) допомоги вчителю вибрати цілі вдосконалення, надавши йому чіткі стандарти навчання, можливості знайти розриви між бажаною та фактичною практикою, а також варіантів дій; (3) полегшення спілкування з колегами; (4) посилення впливу зовнішніх агентів змін на практику вчителя.

Цифрова компетентність вчителя: інструмент самооцінювання та особливості використання: методичні рекомендації -

<https://lib.iitta.gov.ua/730497/>